

Geachte leden van de Commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

De vereniging Levende Talen Frans, de vakvereniging van docenten Frans die meer dan 600 leden telt en die een maandelijkse nieuwsbrief uitbrengt die kan rekenen op meer dan 1800 vaste lezers, allen docent Frans, maakt zich ernstig zorgen over de positie van het Frans in het middelbaar en hoger onderwijs. U ontvangt dit bericht in de vorm van een brandbrief omdat naar ons idee de positie van het schoolvak Frans in een sterfhuisconstructie terecht dreigt te komen. In deze brief beargumenteren wij aan de hand van twee aspecten waarom de situatie naar onze opvatting uiterst nijpend is geworden en dus waarom wij de commissie dringend vragen adequate actie te ondernemen.

In de eerste plaats gaat het om het feit dat de afgelopen jaren hard gewerkt is om de inhoud van het onderwijs, en dus ook van het Frans, te actualiseren. Het resultaat daarvan is een vernieuwde set eindtermen en een vernieuwde set kerndoelen. Als vakvereniging hebben wij zitting gehad in de Advieskringen die rondom de vakvernieuwingscommissie moderne vreemde talen en het kerndoelenteam moderne vreemde talen zijn gevormd. In die Advieskringen hebben wij ruim van de gelegenheid gebruik kunnen maken om in samenwerking met de leden van onze vakvereniging onderbouwde feedback te geven op de voorstellen van de ontwikkelgroepen. De conceptkerndoelen en -examenprogramma's zoals die nu het licht hebben gezien, kunnen rekenen op brede steun binnen Levende Talen Frans. Tijdens alle bijeenkomsten in de Advieskringen echter hebben wij beklemtoond dat de vernieuwingen alleen dan kunnen slagen als er voldoende ontwerpruimte tegenover staat. En daar ligt het grootste knelpunt. Bij de start van het werk van de ontwikkelgroepen bleek al dat de ontwerpruimte voor Frans op een voor ons volstrekt onbegrijpelijke manier met 30% was afgenomen ten gunste van digitale geletterdheid en burgerschap. Een uitermate vreemde zaak omdat zowel digitale geletterdheid als burgerschap op een voortreffelijke wijze geïntegreerd kunnen worden in die vakken waarin taal, taalvaardigheid en cultuur in algemene zin een belangrijke rol spelen. Het onderwijs in de talen – Nederlands en de moderne vreemde talen waaronder Frans – kan juist positief bijdragen aan de basisvaardigheden van de leerlingen. En zo kan integratie een welkom effect hebben op de taalvaardigheden van de Nederlandse leerlingen die nu zo negatief in het centrum van de belangstelling staan.

De aanpassingen van de onderwijsinhouden aan de uitdagingen van onze huidige maatschappij hebben onze krachtige steun, maar blijken een utopie te zijn op het moment dat de toegemeten ruimte de realisatie van die inhouden volstrekt onmogelijk maakt. Met andere woorden, hoe fraai de door ons gesteunde geactualiseerde conceptkerndoelen en -examenprogramma's ook zijn, zij lopen het levensgrote risico feitelijk niet haalbaar te zijn. Wij kunnen dan ook alleen maar vaststellen dat de neerwaartse spiraal waarin het Frans al decennia lang gevangen wordt gehouden verder wordt versterkt en dat het onderwijs in het Frans verder verschaalt.

Er is een tweede ontwikkeling die ons in samenhang met het bovenstaande ernstige zorgen baart. De aangekondigde torenhoge bezuinigingen op het tertiair onderwijs hebben daar grote verwarring en onrust veroorzaakt. De Universiteit Leiden heeft al laten weten dat de opleidingen Frans en Duits worden samengevoegd. De Universiteit Utrecht schrapt de studierichtingen voor Frans en Duits volledig. Ook de sectorplannen die gezamenlijke onderwijsprogramma's voorschrijven, laten zien dat het voortbestaan van lokale opleidingen in groot gevaar wordt gebracht. Binnen het hbo zien de kleine opleidingen voor docent Frans zich op grond van louter financieel-economische overwegingen in hun voortbestaan bedreigd. Het lerarentekort zal er alleen maar door toenemen.

Er spelen dus parallel twee ontwikkelingen. Enerzijds zal de te beperkte ontwerpruimte in het middelbaar onderwijs er onvermijdelijk toe leiden dat de beoogde vernieuwingen niet of slechts ten dele gerealiseerd kunnen worden en, erger nog, dat één en ander onontkoombaar gaat leiden tot een verdere verschraving van het onderwijs Frans. Het zal geen bevreemding wekken als het aantal leerlingen dat Frans als eindexamenvak kiest drastisch gaat dalen vanwege de opvatting bij de leerlingen dat het beoogde niveau voor hen in de hun toegemeten tijd onhaalbaar is. Anderzijds zal dit, in samenhang met de rampzalige bezuinigingen in het tertiair onderwijs, er toe leiden dat het aantal nieuwe en gekwalificeerde docenten Frans nog verder gaat afnemen en dat de negatieve spiraal waarin het vak gedwongen is, het vak steeds dichterbij de afgrond zal brengen.

In het buitenland heeft Nederland lange tijd de naam gehad uitstekend in de moderne vreemde talen te kunnen communiceren. Die reputatie is Nederland in sneltreinvaart aan het verliezen. Wat deze nieuwe ontwikkelingen voor de talenkennis van de Nederlanders, voor de inzichten in culturele aspecten van Franstalige landen, voor economische¹ contacten met Franstaligen voor consequenties zullen hebben, moge duidelijk zijn. We volstaan met op te merken dat in al deze landen met meer dan 280 miljoen Franssprekenden, anders dan men in Den Haag wil doen geloven, er slechts zeer weinig mensen zijn die het Engels op B2-niveau beheersen, het niveau dat de Europese Raad nodig acht om zelfstandig te kunnen functioneren in academische en professionele situaties.

Wij doen daarom een dringend appel op u, leden van de Commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en in het verlengde daarvan op alle leden van de Tweede Kamer, om bij de behandeling van de voorstellen de neerwaartse weg die voor het onderwijs Frans is bedacht om te buigen naar een juist kansrijke route. Dus kansrijke oplossingen om meer aan te sluiten bij Europees beleid en bij de hoopvolle inhouden van de geactualiseerde conceptkerndoelen en -examenprogramma's. Levende Talen Frans wil u daarbij graag ondersteunen.

Hoogachtend,

Drs. Inge Elferink

Voorzitter Levende Talen Frans

LEVENDE Talen
Frans

¹ Zie voor gedetailleerde informatie het artikel *WAAROM FRANS? HET ECONOMISCHE ANTWOORD* van dr. Twan Geerts, te vinden op [Waarom-Frans-Het-economische-antwoord-2024.pdf](#)